

Од свих великих евро-планова Србији је једино остао „пунто”. Једна скромна лимузиница, измаштана и скројена у Торину пре више од деценије, коју смо, иначе, већ састављали и на њој с поносом уписивали „Licenced by Fiat”. После смо се окумили с главним човеком торинског ауто-гиганта и он је пристао да као џокер учествује у нашим изборима. У џемперу је дошао да потпише историјски уговор. Толико нас је сматрао својима. Али у ту љубав се умешала светска рецесија. Њему је масакрирала производњу, а нас раставила од бајки о аутострадама, мостовима, обилазницама, метроима, пругама, дугама испод којих бисмо прошли са „белим шенгенима” и потпомогнути претприступним фондовима. Сад се полако будимо из мамурлука на задњем седишту нашег малог „пунта”.

Свашта се издешавало од оног сунчаног дана кад је „у срце Шумадије” бануо шармантни бизнисмен у џемперу. Нисмо то могли ни сањати. Све смо знали о себи, и ко смо и шта смо, и нисмо се много ни уздали у себе, али нисмо веровали да се и они у трену могу срзати.

И још увек ће сваки наш савестан грађанин, кога бар деценију спремамо „за Европу”, знати да је у темељима Уније слободан проток људи, ћуди, капитала, идеја, технологија, знања, интересовања, авиона, камиона, бродова и да аута не стају на границама...

Јесте. Али, „све тече”, што би рекао онај мрачни стари Грк, и зар није председник Саркози рекао да ће француска држава одсад да брине само о својим произвођачима аутомобила у Француској; зар није Гордон Браун обећао правим Британцима да ће се Британија, та колевка либерализма, бринути да на Острву „британски радници” имају протекцију при запошљавању; Ангела Меркел је одбила могућност да усаглашава с било ким време и начин интервенције државе у својој (немачкој) привреди; Италијани, чије стање прети да озбиљно угрози еврозону, приговорили су да се Ангела понаша као да нема пријатеља из Уније.

„Необјављени извештај Европске комисије о економској и финансијској ситуацији сваке појединачне земље баца светлост на стање. Према извештају, дуг Италије ће до 2010. достићи 110 процената друштвеног производа. Грчка ће достићи ниво од близу 100 посто” (Шпигл). Слом „ирског економског чуда” би, према том извештају, могао бити –

најдраматичнији. „Земља је на путу да утростручи свој дефицит.” А шта ће тек бити са буџетима и стандардом Чешке и Словачке кад тамо укотвљена западна аутомобилска индустрија распусти раднике на „неки месец” као што је још пре Нове године „наш” „Ју-Ес стил” учинио у Смедереву? Вацлав Клаус је, свакако, већи играч од анонимне литванске владе која је управо пала (још један велики пример коришћен да нам се каже како и куда треба ићи), али талас је превелик. И шта у таквом хаосу остаје од великих принципа на којима се подигла Унија? Слободно кретање сумњичења и беса, страха и стрепње. Новине већ праве мапе немира по европским државама... Од некадашњих „балтичких тигрова”, преко немачких неонациста, француских имиграната, италијанских синдиката, бугарских бескућника, свесне грчке омладине...

Као што подсећа италијанска Стампа, „фрустрација и протест не прерастају у политику, већ у бес који хоће да се испољи. Зато нам је лакше да се љутимо на онога ко је близу и надхват руке, иако није крив за наше невоље. То смо научили из економске кризе 1929. Тада је дошло до пораста антисемитизма. Јеврејин постаје кривац за светску кризу”. И данас се антисемитизам шири Европом као појава која има „корене у далекој прошлости, али се развија у запаљивој клими”. Друштвено већи ризик у овој кризи носи однос према имигрантима. „Предрасуда према њима је једноставна: они су дошли да нам украду посао, кућу и на крају земљу.” Једноставне предрасуде стварају плодно тле за широке покрете. Пред Европом је, нема сумње, велики посао. И велика неизвесност.

„Политички уједињена Европа не постоји”, тврди Збигњев Бжежински. И не може то „Пољака у душу” да радује. Али време је кад се гајење лажних нада не препоручује. Кратковиде ће однети велика вода.

А она је већ пробила и до швајцарских банака. Да ли је у неколико векова европске историји било сигурнијег места? Поверење у банкарство је важна цигла у темељима Европе. Па, ипак, швајцарска УБС је пристала да досије својих клијената, своје најстроже чуване тајне, да на увид америчким истражитељима. Толико је трулежи у темељима? Сумњају амерички истражитељи да је УБС од 2002. до 2007. „помогла америчким клијентима да прикрију 20 милијарди долара”. Не базиру се каубоји на „традицију која датира од средњег века”. И: „ово је крај швајцарског банкарства какво познајемо”, рекао је Њујорк тајмсу извесни Џек Блам, експерт за оф-шор пословања. „Нико више неће веровати у сигурност швајцарских банкарских рачуна.”

Овај кратак преглед европских невоља показује да су све велике европске вредности озбиљно угрожене. И да ће се сви понашати и складу с тим знањима. Па ћемо морати и ми.

Изгледа да се и Олију Рену сажалило на несрећу српског народа којег је допао министар за европске интеграције који нема времена да бар прелети преко наслова европских новина, па је Финац као човек који осећа да и сам сноси нешто кривице за нашу дезоријентацију, спутивши тон саветовао да не срљамо на шалтер за пријављивање пре него буде време.

Да, како је јавио Фајнешел тајмс, шалтер ће радити и даље, али – неће бити примања пријава преко реда. Јер „готово је немогуће предвидети неки датум уласка. Међутим, с обзиром на то да ЕУ даје предност групном, а не појединачном пријему нових чланица, разумна је претпоставка да би Албанија, Босна, Македонија, Црна Гора и Србија могле све заједно постати чланице у неком тренутку између 2015. и 2020”. Читава деценија чекања на ветрометини која се сад зове рецесија, а очекује се да пређе у Велику депресију! А ова процена има и додатак. Фајнешел тајмс који има углед, управо зато што више држи до реалности него до званичних саопштења, текст каквог-таквог оптимистичког почетка завршава: „У међувремену је присутан утицај финансијске кризе. ‘Кад привреда доживљава пад, људи се затварају и говоре: Нема више проширења, прво треба да решимо сопствене проблеме’, скрушено каже политичар из Европске уније.”

Људе који на себе преузимају улогу да у овом периоду воде народ, а не желе да их се гледа кроз Домановићеву визуру лидерства у Срба, најмање чега могу да се прихвате је – евроскептицизам. Мора се остати живо док не додауљамо до европског прага. Ако он после свега и буде тамо где га ми сад видимо. Да специјалне екипе са коњским запрегама, при асанацији терена после Велике депресије, не нађу само скелете у нашем лепом „пунту”. Увек ће бити унија, само да претекне нас.